

Izhaja vsaki četrtak ob 3. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1-50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo, Gorica, Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunki ulici, na Josip Verdievem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XVIII. letnik.

V Gorici, 10. februarja 1910.

6. številka.

Mal korak naprej.

Posvetovanje o kolonskem vprašanju, ki je bil napovedal primorski namestnik knez Hohenlohe, se je vršilo v soboto dne 5. t. m. Predsedoval je namestnik sam. Udeležili so se dvorni svetnik Schullern kot odposlanec poljedelskega ministerstva, dalje odposlanec pravosodnega ministerstva, deželni glavar Pajer, poslanci Fon, Berbuč, Pettarin, Antonelli, mnogo veleposestnikov, zastopniki „Goriške zveze“, „Zveze slovenskih kolonov“, „Federazione cattolica“ po svojem odposlancu P. Mayer, „Kmečke zveze“ itd. Poljedelsko ministerstvo je predložilo svoj načrt postave. Ne bomo tu razpravljali o raznih opombah gospodov, ki so se udeležili posvetovanja, povemo le, da je zbor sprejel vladno predlogo kot podlago za nadaljnje korake. Poslancu Fonu se je zdelo potrebno, naj bi se v vladni načrt sprejele tudi nekatere točke iz načrta deželnega odbora in je zato predlagal, naj se izvoli poseben odsek, ki naj izdela podroben načrt. Ta predlog se je tako sprejel, da sta se izvolila v ta odsek poleg deželnih odbornikov tudi dva veleposestnika (eden Slovenec in eden Italijan) in dva kolona (eden Slovenec in eden Italijan). Namestnik je pripomnil, da se bo pri posvetovanjih temu odseku pridruževal vselej tudi vladni zastopnik, da se bodo klicali še drugi razumniki, ki se s tem vprašanjem bavijo in da naj se delo dovrši do konca meseca marca.

Ker so naši čitatelji gotovo radovedni, kak načrt je izdelala vlada, hočemo jim tu podati glavne točke te predloge, ki obsega 15 paragrafov:

Določa se pred vsem komisija strokovnjakov, veleposestnikov in kolonov, katerim bodo morali gospodarji pisмено na svoje stroške predlagati vse kolonske kontrakte. Kontrakti, ki se ne predložijo, bodo neveljavni. Komisija bo vsaki kontrakt preiskovala in ga potem ali odobrila ali zavrgla. Vsaki stranki se bo moral izročiti po en izstis sklenjenega kontrakta.

Ministerstvo določi, kako naj se sestavi ta komisija, kako naj vrši svoje poslovanje in kam naj se napravi priziv proti pravorekom te komisije.

Za manj ko 6 let se ne bo smela nobena pogodba skleniti. Ako so v najemu sami vinogradi ali po večini vinogradi, ki jih je zasadil na svoje stroške kolon, bo doba morala trajati 9 let.

Dalje se določa, da ni nobena pogodba veljavna, če se v njej zahteva:

a) da more kolon opravljati roboto ali vožnjo brezplačno ali pa za nižje plačilo, kakor je v navadi.

b) da mora opravljati roboto in vožnjo za navadno ali tudi višje plačilo v taki meri, ki bi kolona silila zanemarjati obdelovanje svojega zemljišča.

c) da ne sme kolon drugim delati proti plačilu, čeprav bi s tem svojega zemljišča nič ne zanemarjal ali da mora vsaj del tega plačila dajati gospodarju.

d) da mora kolon svoj pridelek prodajati vedno le gospodarju ali kaki drugi v pogodbi določeni osebi ali da mora svoj pridelek prodajati po ceni, ki bi jo določil gospodar ali katera druga v pogodbi imenovana oseba ali celo prodajati pod tržno ceno.

e) da mora kolon pridelke, ki tičejo gospodarju, brezplačno spravljati v gospodarjeve shrambe. Ako prevzame kolon prevoz teh pridelkov, tiče mu plačilo, ki je v dotičnem kraju v navadi.

Glede odškodnine po končani dobi pravi vladni načrt tole: Kolonu tiče odškodnina, ako je izboljšal izročeno mu posestvo, bodisi da je zemljišče obdelal, bodisi da je njega odpeljal ali nanje napeljal vodo, bodisi da je napravil nove nasade, bodisi da je hišo kaj popravil ali k njej kaj dozidal itd. Povrniti se mu mora po vrednosti, ki jo ima napravljeno izboljšanje ob času končane dobe. Ne more se pa zahtevati, da bi bilo povračilo večje kot stroški, ki jih je imel pri tem delu kolon. Ako je pa gospodar že v pogodbi prepovedal vsako izboljševalno delo brez njegovega dovoljenja, ne dobi kolon nobene odškodnine, ako ni gospodar v to delo prej privolil.

Ako ni v pogodbi nobenega določila glede materiala in orodja, ki je potrebno za obdelovanje zemljišča in glede krme, ki je neobhodno potrebna, mora gospodar skupno s kolonom za to skrbeti in sicer po razmerju deleža, ki ga dobivata v pridelkih na dotičnem posestvu. Krma pa in gnoj, ki bi preostajala, se razdelita med gospodarjem in kolonom v istem razmerju. Za potrebno število živine mora sam kolon skrbeti.

Določila, po katerih bi moral kolon ob slabih letinah, ko ne pridelja nič, dajati gospodarju plačilo v denarju, so neveljavna. To velja tudi za slučaj, ako bi kolon radi slabe letine ne mogel dati v pogodbi določene množine pridelkov.

Poseben paragraf govori o slučajih, v katerih se lahko pogodba takoj razveljavi, bodisi, da se pregreši kolon, bodisi, da se pregreši gospodar.

Olajšanje davkov ob slučajih vremenskih ali drugih nezgod ima biti v prid gospodarjem in kolonom.

To so glavne točke vladnega načrta. Razume se samo on sebi, da se bo ta načrt v marsičem še premenil, vendar pa pomenja za rešitev tega vprašanja mal korak naprej. Objavili pa smo ga z namenom, da ga gg. veleposestniki in koloni premislijo in da se ta zadeva konečno pravično uredi.

Deželni zbor.

Trinajsta seja.

V petek je imel deželni zbor svojo trinajsto sejo. Navzoči so bili vsi poslanci izven dr. Faidutti-ja, ki je bil bolan.

Po prečitaniu došlih vlog je bilo naznanjenih pet predlogov, med temi predlog posl. Manfreda glede povišanja števila živinozdravnikov v naši deželi.

Naznanjeni sta bili tudi dve interpelaciji in sicer ona posl. dr. Štepančiča, katero prinašamo na drugem mestu današnje številke in ona dr. Bugatto na deželnega glavarja glede deželne norišnice.

Nato se je prešlo na dnevni red.

Posl. Kosmač je nato utemeljeval svoj predlog glede pomnožitve osebja pri deželnem stavbnem uradu, ki se odstopil finančnemu odseku.

Posl. dr. Pettarin je poročal o pobiranju užitnine ter predlagal, naj se ta predlog nujnim potom sprejme, kar se je po dolgi debati tudi zgodilo.

Nato se je vsprejel sledeči predlog:

Vabi se visoka vlada, naj čimprej ukrene potrebno, da se ustavi razširjenje bolezni „nalezljivi katar na spopolnilih“.

Sledeči predlogi so bili stavljeni od deželnozbornih odsekov.

V vseh treh čitanjih je bil vsprejet zakon, s kojim se oprošča osebna dohodarina vseh doklad podvrženih pristojnosti deželne zakonodaje.

Vsprejel se je sledeči zakonski načrt:

Občinska cesta od Cerkna skozi doljenje in gorenje Novake do kranjske meje uvršča se med okrajne.

Resolucija, s katero se pozivlja vlada, da bi izdala zakon, ki bi naj dovoljeval posestnikom - krčmarjem, da smejo žgati žganje za lastno uporabo in ki bi naj oproščal užitnine vina, ki se povzije v družinah omenjenih krčmarjev, je bila vsprejeta.

Zakonski načrt glede razdelitve krajevne občine Libušnje se je v vseh treh čitanjih vsprejel. Razne prošnje za podpore so se deloma odstopile deželnemu odboru, da jih reši v lastnem delokrogu, deloma pa vrnili prosilcem v spopolnitev.

Prošnja občine Solkan za deželni prispevek k troškom zgradbe novega vodovoda v Solkanu se je odstopila deželnemu odboru, da nemudoma ukrene vse potrebno, da se zadosti zahtevam c. kr. namestništva v Trstu izraženim v dopisu 20. januarja 1910 št. li. 553/3—09.

Prošnja za podporo v zgradbo ceste S. Lucija-Derbočnik-Lom se je izročila dež. odboru, naj potrebno posreduje pri vladi in o vseh poročila pri prihodnjem zasedanju.

Nato je posl. dr. Štepančič predlagal sledeče:

1. V kritje stroškov za boj proti kobilicam na Krasu, ki se ima vršiti leta 1910, se dovoljuje podpora 25 odst. do najvišjega zneska 17.500 K s pogojem, da pokrije ostali del potrebščine, ki je proračunjen na približno 70.000 K, visoka vlada.

2. Naj bodo v ta namen na razpolago organi dež. kmet. urada oziroma dež. kmetijske šole.

3. Deželnemu odboru se nalaga, da naj napravi pri visoki vladi potrebne da sprejme ista prispevek ne 60% več 75% od prevdarjenega zneska in da za nepričakovani slučaj, da bi c. kr. vlada tega ne hotela storiti potrebno ukrene, da se na vsak način akcija pravočasno vrši.

Utemeljeval je ta predlog v dolgem govoru pojasnivši tužno stanje kraških pašnikov. Omenil je, da je deželni odbor predlagal, naj prispevajo kraške občine s 15% vseh stroškov. Finančni odsek pa, kateremu je bilo naloženo pretresovanje tega vprašanja, je sklenil predlagati, naj se tudi oni znesek krije iz državnih sredstev, ker so kraške občine že tako mnogo obremenjene in bi tak način prispevati k tej akciji spravil kraškega trpina v največjo bedo. Ta predlog je bil soglasno vsprejet.

Županstvu v Avčah se je dovolila dež. podpora v znesku 4300 K za napravo novega vodovoda za vas Avče.

Ko sta nato posl. dr. Štepančič in dr. Bugatto prečitata še svoji interpelaciji je bila seja zaključena in prihodnja napovedana za včeraj ob 4. uri popoldne.

Štirinajsta seja.

Včerajšnja seja se je vršila ob navzočnosti vseh poslancev. Seje se je udeležil tudi Nj. Prevzv. knezonadškof dr. Sedej.

Na dnevnem redu je bil predlog posl. Manfreda o pomnožitvi živinozdravnikov in o vzgoji podkovačev, kateri predlog je bil nujnim potom vsprejet.

Ravnatoko se je vsprejel poziv na vlado, da čim prej skliče ministersko komisijo za pomožno akcijo v prilog naši deželi.

Na predlog deželnega odbora je zbornica v spomin 60-letnega vladanja cesarja sklenila: 1. Ustanovi se fond za premije takim kmetovalcem, ki vzorno obdelujejo svoja zemljišča in sicer se ustanovi šest premij po 1000 K; 2. k že obstoječim 8 ustanovljenim posteljam v pomorskem hospicu v Gradežu se utstanovi še 8 novih in se deželni prinos od 800 K poviša na 1600 K; 3. nova blaznica v Gorici naj se imenuje: „Deželna blaznica Frana Josipa I.“; 4. deželne dijaške štipendije v znesku 400 K za visokošolce se povišajo na 600 K in se razširijo na vso dobo vseučilišnih študij.

Drugi predlogi deželnega odbora so se odstopili dotičnim odsekom.

Prememba cestnega zakona in zakonski načrt o varstvu poljske lastnine sta bila vsprejeta.

Pri točki: Pravilnik deželne hranilnice in posojilnice je nastala skoro 1½ ure trajajoča debata. Posl. dr. Meizlik je namreč predlagal, naj bi se ta točka izločila iz včerajšnega dnevnega reda in naj bi se o njej razpravljalo takrat, ko pride v razpravo predlog o ustanovitvi podružnice avstro-ogrske banke v Gorici. Posegel je v debato tudi Nj. Prevzvišenost knez nadškof. Po njegovem mnenju bi ustanovitev deželne posojilnice in hranilnice škodovala že obstoječim denarnim zavodom v Gorici in med njimi tudi „Montu“, zavodu namreč, ki je že toliko dobrega storil v deželi. Nj. Prevzvišenost smatra ustanovitev dež. hran. in pos. za nekako konkurenčno podjetje proti že obstoječim denarnim zavodom. Podpira torej dr. Meizlikov predlog. V istem smislu so govorili tudi poslanci dr. Bugatto, dr. Faidutti in Piccinini. Dr. Pettarin pa je trdil, da je bojazen o konkurenci dež. hran. in pos. nasproti že obstoječim denarnim zavodom neopravičena. Ravno to stališče so zavzeli tudi poslanci dr. Venier, Bombig in dr. Pinausig. Konečno je bil dr. Meizlikov predlog odklonjen ter v vseh treh čitanjih vsprejet pravilnik deželne hranilnice in posojilnice.

Vsprejel se je poziv na vlado, naj prouči slabe razmere v naših vinorodnih krajih ter naj se na noben način ne vpelje nameravani novi vinski davek.

Čipkarski šoli v Velikem-Dolu se je dovolilo 500 K a oni v Sovodnjah 200 K podpore.

Za vodnjak v Kalu se je dovolilo 1700 K prispevka.

Za zgradbo mosta čez Nadižo v Logah se je dovolilo 1900 K in za popravilo ceste Loge Robedišče pa 500 K podpore.

Za zgradbo napajališča v Vogljah se je dovolilo 450 K.

Za razširjenje ceste Kobarid-Svino se je dovolilo 400 K prispevka iz deželnih srestev.

„Kat. polit. gospodarskemu društvu“ v Kobaridu se je dovolila podpora v znesku 300 K.

Na koncu se je dr. Pettarin prečital interpelacijo na vlado, v kateri se poprašuje, zakaj ni bil že pred petimi leti sklenjen novi občinski zakon še do danes potrjen.

Prihodnja seja v ponedeljek ob 10. uri predpoldan.

Politični pregled.

Štajerski deželni zbor odgođen.

V torek je bil štajerski deželni zbor zaradi obstrukcije slovenskih poslancev odgođen na veliko jezo Nemcev. Ko sta namreč namestnik in deželni glavar odgovorila na razne interpelacije in so hoteli slovenski poslanci dr. Jankovič, dr. Korošec in Reiter protestirati zoper psovanje nemških nacionalcev, je izjavil namestnik, da je deželni zbor odgođen na podlagi cesarskega reskripta. Na slovenskih klopetih je nastalo vsled tega burno ploskanje in klici: „Živela razdelitev dežele!“ — „Proč od Gradca!“

Češki deželni zbor odgođen.

V torek je bilo zasedanje češkega deželnega zbora odgođeno.

Notranji politični položaj.

Vsled obstrukcije, katero so zapričeli Nemci v češkem deželnem zboru brez vsakega opravičenega razloga in samo zato, da bi preprečili rekonstrukcijo sedanjega ministerstva, češ, saj je ministerski predsednik Bienerth rekel, da je predpogoj za rekonstrukcijo mini-

sterstva delozmožnost češkega deželnega zbora, je postal naš notranji politični položaj zopet nejasen. Državni zbor se skliče skoraj gotovo na dne 22. t. m. na kratko zasedanje. Nemški listi pravijo, da je ministerski predsednik prav zaradi nedelavnosti češkega deželnega zbora opustil misel ministerstva rekonstruirati in da je je nameraval za sedaj le spopolniti. Koliko je na tem resnice, se bode doznalo v najkrajšem času. Na Dunaju so zbrani sedaj vsi načelniki parlamentarnih strank. Tudi zastopniki „Slovanske Unije“ se nahajajo na Dunaju in solidarnost „Slovanske Unije“ ostala je neomajena. Položaj za Slovane ni nikakor tako nepovoljen, kakor ga slikajo nemški listi in posebno zaradi tega ne, ker nemški krščanski socialci nočejo več capljati za nemškimi nacionalci čez drn in strn.

Darovi.

Za „Alojzije višče“

so darovali: preč. gg.: Jožef Skočir, dekan 40 K, Jurij Peternel, dekan 35 K, Valentin Knavs, vikar 35 K, Franc Kranjec, župnik 20 K, Josip Milanič, kurat 50 K, Franc Švara, kaplan 25 K, Občina Rihenberg 30 K. P. n. g. Ivan Fonzari, veleposestnik en voz drvi. Neimenovani 1 K.

Vsem dobrotnikom poplačaj Bog Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“.

Josip Nemec, Gor. Vrtojba 1 K, Ludvik Mihelj, Zajčovo 20 vin., Ivan Nep. Humar, kurat 1 K, Ivan Rogelja, Temnica 50 vin., Rafaela Pavlica, 40 vin., Margareta Slokar v Gorici 2 K, Anton Sever, Vrh 10 vin., Jakob Janež, v Chicagu 3 K 60 vin., Franc Finžger, c. kr. višji nadzornik, 20 K, Alfonz Poljšak, duhovnik v p. 10 K, igralci društva „Zvezda“ v Sovodnjah nabrali 140 K.

Bog poplačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vlado Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.!

Domače in razne vesti.

Pastirski list, ki ga je izdal letos prevzvišeni knez nadškof, je obširen in razdeljen v dva dela. V prvem delu govori o ljubezni do Boga, v drugem delu se dotika vsega krščansko-socialnega delovanja v prid bližnjemu. V tem oziru je letošnji pastirski list za nas prevažen dokument. Prihodnjič hočemo o njem obširno govoriti. „Primorski list“ pozdravlja besede prevzvišenega knez nadškofa, ki so slovesno odobrenje vsega našega socialnega delovanja, s katerim s trudimo že osemnajsto leto.

Postna postava za goriško nadškofijo. Naš prevzvišeni knez nadškof je izdal za letošnje leto postno zapoved, kakor vsako leto, katero priobčimo v prihodnji številki.

Iz odboroze seje „Slovenskega sirotišča“. — Podpredsednik in blagajnik dr. A. Pavlica je predložil račun za l. 1909, ki se je odobril. Z ozirom na ugodno denarno stanje je predlagal gosp. ravnatelj Pirjevec, naj prične sirotišče čimprej svoje delovanje in sicer, če-le mogoče, še tekom l. 1910. Predlog je bil sprejet. Občni zbor „Slovenskega sirotišča“ se določi za 3. dan marca t. l. ob 10½ pred. v lastnih prostorih v Gorici Via Ponte Isonzo št. 32. Odbor sprejme z veseljem na znanje vest izobr. društva

„Zvezda“ v Sovodnjah glede predstave žaloigre: „Za pravdo in srce“ v dvorani „Central“.

Gorica. — Pretečeno soboto, dne 5. t. m., so imeli srednješolski učenci plesno „zabavo“, to se pravi: celonočni ples. Imeli so pokazati javno očetom in materam, gospodarjem in gospodinjam, profesorjem in drugemu občinstvu uspeh, ki so ga dosegli s „pevskimi vajami“. A ne samo dijaki, ampak tudi gšč. učiteljice in kandidatkinje, saj brez teh ni bilo onih „pevskih vaj“, ki so često trpele pozno v noč, kedaj celo do mraka. Na sobotno-nedeljskem plesu videl si najraznovrstno in raznobojno občinstvo, vse je kar mrgolelo: stariši, sinovi, zale hčere, gospodarji, gospodinje, profesorji, učitelji, učiteljice, kandidati, kandidatkinje, učenci, učenke — vse vprek. Celo četrtšolci srednjih šol so bili — brez vsacega dovoljenja. To je bilo veselje in navdušenje, to je bilo vrtenje in vrvenje, šale, smeha, norčije in drugega! Dijaki so torej skušnjo vrlo dobro prestali.

Pa v šoli? Kako jim gre pa tu?

O jerum, jerum...!

Dijaki-odličnjaki so se pozgubili. Večina njih komaj leze od razreda do razreda. Po katalogih kar vse mrgoli dvojk. Proti koncu semestra se vrstijo in trejo „ubogi“ stariši in „skrbni“ hišni gospodarji pred vrati konferenčne sobe profesorjev ter prosijo milosti, in milosti, priznanašanja, usmiljenja, potrpljenja... za dijake. V šoli pa se predstavljajo profesorjem oni dijaki, kot spokorni grešniki trepetajoč pred profesorji, ne, pred dvojkami; oni dijaki, ki so se pred njih očmi tako urno in spretno vrteli po gladki plesni dvorani. Kaka razlika! To je novodobna vzgoja. Gospodje vodje srednjih šol pa so z veselo in obilo roko delili dovoljenja za ples, tudi onim dijakom, katere bi morali pač le kaznovati radi lenobe učenja in neprimerne vedenja.

Kaj pa pravijo k temu višje šolske oblasti? Te jamrajo, tarnajo in tožijo neprestano, da je šolski obisk jako pomanjkljiv, da je napredek učencev (v vedah, ne v plesu!) ničev, da si skoraj ne vedo več kako pomagati. Zdaj so tega krivi profesorji, zdaj učenci, zdaj zopet ti in zopet oni itd.

Se razume, da so taki plesi dijakom po šolskih določbah naravnost prepovedani. Prih. leto pridejo na vrsto dijaki nižjih šol, vadnice in drugih.

Kaj čuda, če tudi dijaki v višjih šolah, na vseučilišnih in tehničnih morejo celo vrsto let dokončati svojih študij!! Kedaj naj se učijo dijaki? Večino dneva p r e s e d e v šoli; ostali čas porabijo ali pri plesnih vajah, ali pri sokolskih telovadbah, ali na ulici, ali pripevskih vajah, ali na dogovorjenem sprehodu itd. Videant consules!

Kdo ima prav? — Prijateljica „Soča“ in vsi oni učitelji in drugi inteligenti, ki trobijo v njen rog, deklamirajo vedno in vedno staro pesem, da ves denar, katerega dežela dobi, leze malo po malem v Furlanijo. Vsi nasprotni dokazi ne koristijo nič, gospodje znajo pesem na pamet in jo po potrebi recitirajo, kakor avtomat svojo „polko“, ko se ga sproži.

„Sočina“ sestra „L'eco del Litorale“ ima pa nasprotno pesem, katero tudi o potrebi ponavlja. Ona predbaca italijanski večini v zbornici, da mirno gleda, kako romajo stotisočaki iz deželne blagajne v slovenske okraje, dočim ne dobijo Furlani ničesar. Evo vam nov dokaz v to:

Navedeni list z dne 3. febr. t. l. piše med drugim, razpravljajoč o deželnih podporah:

„Zveza Pajer-Gregorčič je stala Italijane pri teh podporah toliko, kakor da bi se jim izbilo jedno oko iz glave. Do

sedaj se je dovolilo okoli 650.000 K za podpore in javna dela, skorej **dvetretjini** teh starmali v slovenski del dežele. Furlanom pripada pri tem vloga, da so gledalci nenaravne zveze načelnikov dveh strank...“.

To izjavo katoliškega italj. lista podajemo našim čitateljem brez komentarja. —

„Mlad učitelj“ piše v „Soči“: Klerikalec je lump ali pa nevednež... Iz mojih službenih krajev imam dovolj skušenj, da so pristaši klerikalne politike bivši ubijalci, krivo prisežniki, tatje časti in premoženja, taka in enaka družba...

Ako želiš, klerikalna „Gorica“, zgle-dov, le poglej okoli sebe — in jaz ti jih pošljem več sto, če zeliš. Naš odgovor:

Če je res „mladi učitelj“ napisal te nesramnosti v imenu liberalnega učiteljstva, bo treba te „odgojitelje“ ozdraviti s krepkim lekom. Napuh domišljavega puhloglavca se skadi le z izstradanjem.

OBČNI ZBOR „Slov. kat. delavskega društva“ v Gorici bo v nedeljo dne 13. t. m. ob 4. pop. v restavraciji „Central“. K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Živega spomladanskega brošča nam je prinesel danes opoldne nekdo v uredništvo. Pač redka prikazen.

Kolki. — Po 31. marcu 1910. se stare koleke ne sme več uporabljati, zamenja se jih pa lakko do 31. maja 1910.

Katoliški duhovnik župan. — Svoj čas je duhovnik Pietro Bandini pregovoril svoje italijanske rojake, ki so delali v močvirnatih južnoameriških pokrajinah, da so se skupno preselili in se pod njegovim vodstvom podali v Arkansas, kjer so ustanovili novo bivališče Fortitown. Tu so pod požrtvovalnim vodstvom Bandinija tako napredovali, da je vlada sedaj kraj povzdignila v mesto. V znak priznanja in hvaležnosti bodo prebivalci za prvega župana izvolili svojega duhovnega pastirja.

Razpisana je služba poštnega ekspedijenta pri novoustanovljenem c. kr. poštnem uradu v Volčji Dragi, pol. okr. Gorica.

Vlom pri dunajskem Slovencu. — 19. januarja so na Dunaju predrzni tatje vlomili v stanovanje župnika nemškega viteškega reda msgr. Jančarja. Msgr. Jančar je odšel ob 12. uri h kosilu in se vrnil ob ¾ na eno. Ta čas so porabili tatje. Vlomili so vrata in odnesli več dragocenosti, zlatih križcev in vrednostnih papirjev. Policija je avizirala menjalnice, toda pol ure poprej so tatje papirje že prodali. Škode je 2400 K.

Deklico ustrelil. — Na Reki se je zgodila zopet strašna nesreča vsled ne-previdnega ravnanja z revolverjem. Lastnik bazara Josip Stagni se je v soboto šalil z revolverjem v roki v delavnici šivilje Vere Justič ter je v šali pomeril z revolverjem proti gšč. Valeriji Potepan. Nakrat se je revolver, o katerem je mislil, da ni več nabit, sprožil in kroglica je zadela Valerijo Potepan v čelo ter jo vrh lobanje strašno razmesarila. Valerija Potepan je kmalu nato umrla.

Češki milijonski sklad za šolsko Matico je l. t. m. dosegel 920.000 K; nedvomno bo še ta mesec cel milijon zbran.

Listnica uprave: G. Štefan Rakušček Milwaukee Wis.: Denar prejeli v znesku 4 K 90 vin. Hvala!

Listnica uredništva. — Ker je včeraj popoldne počivalo delo v tiskarnah, smo morali več dopisov pustiti za prihodnjič.

Mestne novice.

m **Ogled naših srednješolskih poslopjij.** V torek si je ogledal naša srednješolska poslopja, ono gimnazije in višje realne ministerialni svetnik dr. Elitz Spremlj la sta ga nam. svetnik Prinzig in dež. š. nadzornik dr. Kauer. Upajmo, da se je ta komisija prepričala, da sedanja šolska poslopja v ničemur ne odgovarjajo svojemu namenu.

m **Družba sv. Mohorja** je tudi letos v mestu Gorici lepo napredovala. Število udov se je spet pomnožilo.

m **Pust** v Gorici se je praznoval s tem, da je par grdo našemljenih mašker uganjalo burke po mestu zlasti popoldne. V drugih mestih bi take našemljence aretirali, le v Gorici, ki hoče biti moderno mesto, je to dopuščeno. Popoldne se je zbralo še precej ljudi na Travniku, kjer so metali „konfeturo“ tisti, ki imajo preveč denarja v žepu in ne vedo, kako bi ga porabili.

Po Travniku se je pomikal voz, na katerem je stalo okoli 15 našemljenih fantalinov. Slučaj ali neslučaj je hotel, da se je voz zlomil in vsi so padli po tleh. Policija bi morala prepovedati take neumnosti po ulicah.

m **Poskus samomora.** V soboto zjutraj okoli 7 ure in pol skočila je skozi okno drugega nadstropja hiše št. 38 v ulici Morelli 24 letna kuharica Frančiška Kluss, doma iz Katusz v Galiciji. Hudo poškodovano prenesli so jo v žensko bolnišnico. Nesrečnica se je baje sprla s svojim ljubimcem, stanujočega v isti hiši.

m **Mala obitelj** išče zdravo stanovanje z dvema sobama in kuhinjo. Pisemne ponudbe je nasloviti pod „Mala obitelj“ v Gorici, poštni urad št. 3 predalček 33.

Iz goriške okolice.

g **Št. Peter pri Gorici.** — „Soča“ z dne 29. januarja se je spomnila sv. misijona, ki se je obdrževal pri nas. Boji se, da zgubi še tistih par naročnikov, ki jih ima pri nas. Jako pa skrbi za naše ljudstvo, ko pravi, da sv. misijon mnogo stane in po vrhu še ljudi poneumnjuje. Koliko je vredno „Sočino“ zabavljanje dokazuje to, da le do 30 gorečih njenih pristašev se ni udeležilo odpustkov sv. misijona. Je lahko ponosna na nje. Mi smo čč. oo. misijonarjem pa hvaležni za njih lepe nauke, katere smo v naša srca sprejeli brez da bi trpeli kako škodo. Obilnoštevilo smo se udeleževali lepih cerkvenih govorov. Pošteni šempeterci obsojamo umazano „Sočino“ pisavo o sv. misijonu. To je pravo poneumnjevanje in pohujšanje ljudstva. Zato pravimo: Ven z umazano cunjjo iz izobraževalnega društva! Odbor društva naj prečita nek š. društvenih pravil, ki pravi, naj se društvo ogiba onega, kar žali versko-nravnosti čut. —

Naj omenimo še, da je prejel naš veleč. g. dekan v času sv. misijona anonimno pismo, v katerem se je na podoben način smešilo sv. misijon, sv. obrede, sv. vero, sv. zakramente. To pismo, ki je bilo poslano od izprijenega človeka, je naš veleč. g. dekan prečital javno v cerkvi. Fej, nesramnež, dopisun! Take pristaše štejejo brezverske liberalne, framasonske in socialistične stranke. Sramota!

g **Umrl** je sinček g. L. Likar-ja v Ozeljanu. Pogreb je bil v nedeljo popol. Cenjeni obitelji odkritosrčno sožalje.

g **Obolelega** g. nadučitelja Ant. Beli v Oseku nadomestuje gospica Marija König iz Solkana.

g **Pretečeno** pustno nedeljo dne 6. t. m. je ime K. S. izobraževalno društvo za Batuje-Selo svojo predpustno veselico v prostorih g. J. Vetrh v Batujah. Na veselico se je pripeljalo okoli

20 udov K. S. I. Dr. iz Oseka. Voznik je poprašal pri bivšem krčmarju Slamiču, če sme djati konje v hlev. Ker se mu je to dovolilo, je razpregel konje ter jih je hotel privezati v hlevu. A ženica Slamčeva, strastna liberalka, pa se je premislila ter vprašala voznika, kateri stranki pripada to društvo. In ko se ji je odgovorilo, da katoliški stranki, je debela ženica postala rdeča kot kuhan rak ter z vso svojo žarko jezo se zadržala na voznika, da mora takoj izpeljati konje iz hleva. Ko so opazili pametni možje Batujci ta nečeden prizor, so prišli konje in voz, ter jih odpeljali k bližnjemu sosedu, kjer je vrhu tega hišni gospodar pogostil ude bratskega društva iz Oseka s kozarcem dobrega vipavca. Oh liberalci, kako ste vendar majčkni!

g **Rublje.** V soboto se je poročila g.čna Pavlica Cejati z g. N. Tomšičem. Ob tej veseli priliki so nabrali za „Šolski Dom“ K 770. Bog živi!

Iz ajdovskega okraja.

a **Rihenberg.** — (Na znanje!) — Vsled večkratnega neumnega in hudobnega napadanja naše „Hranilnice in posojilnice v Rihenbergu“ v „Soči“ in „Primorcu“, posebno radi prometa z blagom je podpisani odbor iste v svoji seji dne 6. t. m. enoglasno sklenil razširiti promet z blagom. V ta namen je takoj naročil večjo množino jedilnega olja. Ta sklep, katerega naznanja podpisani odbor udum „Hranilnice in posojilnice v Rihenbergu“, bo najboljši odgovor na liberalne napade. Odbor.

a **Iz Rihemberga.** Na Svečnico je imelo „Kršč. soc. izobr. društvo“ svoj redni letni občni zbor, katerega se je udeležilo lepo število društvenikov. Zborovanje je bilo zelo živahno zlasti pri volitvi odbora in pri slučajnostih. Društvo šteje 159 članov. Od lani je narastlo za 47 udov. „Dekliški odsek“ šteje 40 članic. Predavanj je bilo 9. Finančno stanje je precej ugodno. Prebitek znaša 127.73 K. Knjižnica šteje 112 vezanih knjig. V odbor so bili izvoljeni: Stanko Kodrič, Ivan Vidmar, Ignacij Vidmar, Fran Čebon, Ludvik Ličen, Franc Krševan, Alojzij Ličen, Franc Valenčič, Anton Piščanc, Ivan Brežavšek, Ivan Jazbic in ena zastopnica „dekliškega odseka“, ki jo bo odsek sam določil. Za pregledovalca računov sta bila izvoljena Ivan Sever in Andrej Krševan. — Občni zbor je sklenil, da naj znaša od 1. 1910 naprej letna članarina za moške 2 K, za ženske 1 K. Sklenilo se je tudi, da kdor ne plača v teku enega meseca zaostale članarine, bo izbrisan iz imenika članov. Preteklo nedeljo je društvo priredilo zabavni sestanek, katerega se je udeležilo mnogo članov in drugega občinstva. Pevski zbor: mešani moški in ženski je jako častno rešil svojo nalogo. Zejo je ugajal šaljivi moški zbor. — Izborna so dekleta-pevke deklamirale šaljivo pesem „Kurent“. Prav izvrstno se je obnesel šaljivi prizor „Izgubljena stava“. Med poslušalci je bilo ves čas veselo razpoloženje.

Iz kanalskega okraja.

Padel je z vlaka blizu avške postaje železniški uslužbenec, 28 letni Gsedann, doma v Reichenfelsu. Prepeljali so ga hudo ranjenega v tukajšnjo bolnišnico.

kl **Anhovo.** Podpisani odbor „K. sl. iz. društva“ v Anhovem se iskreno zahvaljuje cenjenim gostom, ki so posejili veselico, ki se je vršila dne 6. t. m. Posebna zahvala bodi izrečena pevskemu društvu „Lipa“ iz Prelesja-Plave, dalje zastopnikom bratskega društva iz Deskel, p. n. gg. iz Kanala, udeležnikom iz Krestenice, Gorenjevasi in Ročinja. Odbor.

Iz tolminskega okraja.

t **Od Sv. Lucije.** Preteklo nedeljo je priredilo lepo veselico domače društvo „Soča“ v Vugovih prostorih. Bogat, ukusno urejen program je privabil domačine in tujce, tako, da je bilo le obžalovati, da so prostori premajhni. Nič manj ko troje igrokazov smo videli igrati z vrlo dobro naučenimi vlogami. Seve, vrhunec in višek veselice je bila „Dijakova zarubitev“, precizno poantirano igrano z izbranimi glasovi. Hvaležne uloge so našle razumnih, da naravnost samostojnih igralcev. Želeli bi bili edino pri „štricu“ nekaj več korpulentnosti. Igra se je — kar je najboljše priznanje — morala ponoviti. Prireditel takih operetek je za naše društvo in še posebej za društva silen napredek. Naj v prihodnje ne zamude druga slediti vzornemu začetku naše „Soče“. Tudi druge igre se niso obnesle slabo, predvsem so vzorne mladenke dokazale siguren nastop, jasno dilecijo. Seveda „ciganka“ je pogodila izborna svojo hvaležno ulogo. Istotako je imel vsak Mostar izbornega Matijca v lastni vaški obleki pred seboj. Pevski zbor, posebno še mešani, je nastopil z rutino. Jasno je bilo videti, koliko se žrtvuje domači g. organist napredku in vzgoji društveni. Hvala mu. Za godbo med pavzami je skrbela divna Goričanka g. Ščekova z najpriljubnejšimi komadi iz Leharja in slovenskih glazbenikov. Gostje, pozdravljeni z fulminantno fino deklamacijo g. Munihoval, koje besedilo je bilo nalašč za veselico pripravljeno, so zadovoljni z lepim užitkom poneli najlepše spomine seboj. Želeli je le, da bi to tako sposobno društvo večkrat nastopalo, kot je bilo mogoče do zdaj!

t **Iz Nem. Ruta.** Tudi tukaj pri nas se je ustanovilo liberalno bralno društvo pod vodstvom nekega Jaka Ferjanc v Grantu, ki nima druge šole kakor le ono humbarga Andrejca v Podbrdu. Dne 30. jan. je imelo to društvo veliko „elite“ — plesno veselico. Na povabilih je bilo pisano: vstopnina 2 K. Dame proste. Vprašamo vas modri Jaka, koliko „dam“ imate v Nem. Rutu? — Za moške je bila vstopnina 2 K kakor na Dunaju v Praterju, kjer igrajo 3 vojaške godbe. Vidi se, kako se izkorišča mladina in se spravlja iz nje žuljave krone, ki jih prinese daleč iz Rumunije od holcarije. Plesalo se je celo do zjutraj, čeravno nobenemu ne preostaja časa za preganjanje predpustnih ponočnih burk.

Da pa obstoji postava, za policijsko uro tudi pri nas, bodemo gospodu predsedniku Jaku nekeje drugje povedali. Odrasli ljudje so bili vendar tako pametni, da se tega plesa niso vdeležili. Plesala je le neodrasta mladina in seveda — gospodična učiteljica.

To naši mladini ne bo za izobrazbo ampak le v kvar.

V e č o b č i n a r j e v.

t **Iz Granta** (županstvo Grahovo.) — Tudi pri nas je napravil sneg letos veliko škode. Pretečeni mesec se je utrgal plaz visoko pod Gradico. Polomil je veliko lepega drevja, podrl več zidanih kozolcev, zasul eno hišo. To se je zgodilo ponoči, ko so ljudje uže spali. Sosedeje so morali priti, da so jih izkópali izpod snega. Škoda se ceni nad 5000 K.

Iz cerkljankega okraja.

c **Iz Cerkna.** Z vspeliom veselice „Slov. kat. izobraž. društva“, katera se je izvršila dne 6. t. m., smo zadovoljni. Pevci kakor tudi igralci so storili svojo dolžnost. Izmed pesmi je najbolj ugajala „Oj ti burja“. Z igro „Čašico kave“ so naša dekleta pokazale, da so vestne v učenju in spretne igralke. Po končanem vsporodu je g. pevovodja naznačil občinstvu, da se je morala pesem

„Što čutiš, Srbine tužni“ izpustiti iz vspeveda, ker nam jo je politična oblast prepovedala peti. Dokazal je, da v tej pesmi ni nič takega, da bi moglo dati politični oblasti povod za prepoved. Dočim lahko Nemci svobodno pojó izizvalno pesem „Die Wacht am Rhein“, Italijani Garibaldijevo himno itd., se Slovencu prepove peti najnedolžnejše pesmi kakor da slavi junake iz tužne srbske zgodovine s Kosovskega polja. — Nato je moški zbor krepko zapel „Jaz sem Slovan“!

Iz bovškega okraja.

b **Zima pod Triglavom.** — Starka zima se obnaša letos prav po liberalno. Držala se je precej časa nazaj, da se je s tem večjo silo zagnala naprej. Vsakemu sicer njegove pravice, toda kar je preveč, je le preveč. Ločila nas je popolnoma od vsakega prometa, ker je vse odela z nad 2 m debelo sneženo plahto, ne zmeneč se, imajo-li Trentarji živež ali ne. Velike nevarnosti so radi plazov, dva sta celo „pokukala“ v dve hiši, pa, hvala Bogu, brez posebne nesreče.

Častljivi Triglav si je priskrbel za pust nenavadno visok, bel cilinder. — Planinski pozdrav!

Drobfince.

110.000 brezposelnih delavcev vsled povodnj. — „Petit Parisien“ pravi, da je glasom podatkov, ki jih je zamogel list dobiti vsled povodnji, brez dela 110.000 delavcev, od teh 25.000 v Parizu, 85.000 pa v departementih Seine-et-Oise.

Samomor generala. — Kakor poročajo graški listi, se je v torek popoldne na Schlossbergu FML. Rudolf baron Salis-Samaden z revolverjem vstrelil v glavo. Vzrok samomora ni znan.

Gospodarske vesti.

Čas za režnjo cepičev. — Ako hočemo hraniti cepiče za cepljenje pozno spomladi, rezati jih moramo meseca januarja ali februarja. Take cepiče je povezati v snope in jih zakopati do polovice v zemljo v kaki senci ali pa v kleti v pesek. Posebno za cepljene „za lubad“, kakor cepimo navadno kostanj in sploh stareje drevje, jih moramo dati v hladen kraj, kjer ne poženejo prehitro, ker se vrši to cepljenje šele meseca aprila ali maja.

Za cepljenje, ki se vrši v marcu, je najboljše rezati cepiče sproti, kakor se jih rabi.

Kedar režemo cepiče, paziti je na to, da so zdravi in da jih toča ali kaka druga bolezen ne bi pokvarila. Najboljše oči so navadno na sredini enoletne mladike. —

Skoz 20 let se je obnesla

Kathreiner Kneipp-sladna kava v vsaki družini vedno kot najizvrstnejši pridavek k bobovi kavi in kot njen nadomestek, kjer je bobova kava vsled njenega razburjajočega vpliva zabranjena. Za otroke ni zdravejše kavinne pijače kot je čist Kathreiner.

Otroci uspevajo krasno.

ZAHVALA.

Ob priliki prežalostne smrti naše iskrene ljubljene hčere

Antonije Juretič

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so blagi pokojnici preljubeznivo stali na strani v njeni hudi bolezni in nenadni smrti. Posebno se zahvaljujemo tukajšnjima društvoma: Marijini dekliški družbi in kat. slov. izobraževalnemu društvu, ki sta vsako sê zastavo v tako obilnem številu drago pokojnico spremili k zadnjemu počitku.

V. GRGAR - ju, 8. februarja 1910.

Družina Juretič.

Štev. 277

Op.

Razglas.

Naznanja se, da

javna dražba

zastavil 17. četrtleta, t. j. mesecev oktobra, novembra in decembra 1908,

začne v

ponedeljek, 7. marca 1910,

ter se bo nadaljevala naslednje delavnice in sicer četrtke in ponedeljke, od 9. ure zjutraj do 1. popoldne.

Dne 9., 12., 16., 18. in 23. marca bodo v dražbeni dvorani na ogled sl. občinstvu dragocena zastavila, ki se prodajo na naslednji dražbi, od 10. do 12. predpoludne in od 3. do 5. pop.

V Gorici, 29. januarja 1910.

Od ravnateljstva zastavljalnice.

Loterijske številke

5. februarja.

Dunaj	85	44	56	64	8
Gradec	17	43	52	80	75

Dr. Ruggero Kürner

zdravnik, kirurg ter bivši asistent na porodniški in ostetriški kliniki v Gradec-u.

Specijalist za ženske bolezni.

Ordinira od 10.—11. ure predp. in od 3.—4. ure pop.

Fran - Josipovo tekališče 6
(tik lekarne Kürner).

Priporočajte med seboj
trgovino

J. Medved

Gorica

Corso Verdi 38.

Postrežba strogo
solidna.

Rojaki! Spominjajte se ob vsaki
prilici „Šolskega Doma“.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem ustanovil v Vipolžah nov, lepo urejen mlin na benzin. Vabim p. n. trgovce in obrtnike na deželi in v mestu, naj blagovole naročevati belo in rumeno moko prve vrste ter domačo turščico v mojem mlinu. Vabim tudi naše kmetovalce v Brdih, naj se blagovole posluževati te prilike, saj v naših krajih nismo še imeli kaj podobnega. V zalogi imam tudi dobro briško ribolo, tropinsko žganje in slibovec. Na zahtevo pošiljam brezplačno tudi vzorce.

Se spoštovanjem

Vincenc Jasnič,
posestnik in obrtnik v Vipolžah
p. Kozana.

Oglas.

Vsakovrstne čevlje za gospode in gospe, dečke in otroke, za drvarje (holcarje) in druge izdeluje in popravlja solidno in po nizki ceni

FRANC KUK,
čevljar v PODMELOU.

Na prodaj sti:

a) posestvo na Ljubinu, županstvo Tolmin in b) posestvo v Volčah, županstvo Volče. Vsako izmed teh posestev obstoji iz hiše, hleva, gospodarskih poslopij, njiv, travnikov, senožet, pašnikov in gozdov. Cene primerne, pogoji ugodni. Natančneje pojasnila daje načelnštvo

„Tolminske hranilnice in posojilnice“

registrovane zadruge z neomejeno zavezo.

Aleksander Ambrožič,

urar in trgovec

v Gorici, Tekališče Jos. Verdija 26, v Gorici.

Podpisani priporoča svojo veliko moderno zalogo pravih švicarskih žepnih, stenskih, salonskih in budilnih ur, pravih gramofonov, dalje verižic, prstanov, uhanov, priveskov itd. v zlatu in srebru vse po jako zmernih cenah. — **Popravila izvršujejo se točno in ceno.**

— Vsaka ura se jamči eno leto. —

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obrestovala pričenši s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po 4½% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5½% (pet in en četrt od sto);
- b) „menico oziroma poroštvo po 6% (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

KAM?

v novo slovensko manufakturno trgovino
IVANČIČ IN KURINČIČ

Gorica nadškofijska ulica štev. 5 (nasproti škofije) Gorica.

Katera priporoča slavnemu občinstvu kakor tudi čč. duhovščini svojo bogato zalogo v to stroko spadajočega blaga po najnižjih cenah.

Cene stalne. — Postrežba domača, poštena in točna.

Na željo se pošiljajo vzorci proti vrnitvi, poštnine prosto na dom.

Priporočamo

prvo in edino slovensko manufakturno trgovino

FRANC RAVNIKAR

Gorica = Raštelju št. 16 = Gorica.